

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Ислам Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети.
- Ўзбекистон Республикаси Савоат хавфсизлиги Давлат қўмитаси.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бириктирилган фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 2019 йил «05» 07 _____ даги _____ - сонли йўналишида маъқулланган.

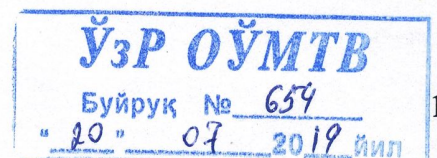
3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

4. ИЛК БОР КИРИТИЛИШИ:

**5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги
бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари**

Маъқул малака талаблари Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этили ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳонда таъин ОТМга Тошкент-2019

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Ислон Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети.
- Ўзбекистон Республикаси Саноат хавфсизлиги Давлат қўмитаси.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2019 йил «05» 07 даги 3 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

4. ИЛК БОР КИРИТИЛИШИ

2.1.	Ўқув-услубий бирлашмаларнинг таълим йўналишлари бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига талаблар	7
2.2.	5640190- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	7
3.	5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фаол дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналиши малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар	12
3.3.	5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми	13

Мазкур малака талаблари Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда таянч ОТМга тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи.....	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси.....	4
1.2.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи	4
2.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар.....	7
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	7
2.2.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари.....	7
3.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	9
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	9
3.2.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар.....	12
3.3.	5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми	13

**1. 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бошқаруви
бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи**

5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўқув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, яқиний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилди.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати ва унга мос малака(даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурлари	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби **5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаб асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабининг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиши бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколати доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналиши – фан, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги йўналиш бўлиб, меҳнат муҳофазасини таъминлаш, инсон меҳнати ва фаолияти учун қулай техносферани (инсон томонидан шакллантирилган муҳит) шакллантириш, техника хавфсизлигини таъминлашнинг муҳим жиҳатларини, замонавий техник воситалардан, назорат усуллари ва прогнозлардан оқилона фойдаланиш ҳисобига инсон ҳаёти ва соғлигини асраш, ходимларнинг меҳнат муҳофазаси юзасидан ўқитиш ва билимларни синаш, меҳнат бозори инфратузилмасининг билан боғлиқ комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва ўзгаришлар муайян таълим йўналишининг малака талаблари ва ўқув режаларни ишлаб чиқишида ҳисобга олинишини назарда тутилади.

1.2.2. 5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- меҳнат фаолияти билан боғлиқ бўлган хавфлар олдиндан аниқлаш ва уларни камайтириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш;
- меҳнат муҳофазаси соҳасидаги давлат сиёсати амалга ошириш;
- ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ бўлган хавфларида ходимларининг ҳаётига салбий таъсирини камайтириш;
- меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати фаолиятини ташкил қилиш;
- хавфли ишлаб чиқариш ва технологик жараёнларда меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси қоидаларига амал қилинишини таъминлаш;
- меҳнат муҳофазасини таъминлаш масалаларига оид ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқиш;
- техноген рискларни баҳолаш усуллари ва воситаларидан амлаётда фойдаланиш;
- ходимлар соғлигини хавфлардан муҳофазалаш усуллари ва воситалари қўллаш;
- ишлаб чиқаришда кўрсатиладиган антропоген таъсирларни ва хавфларни меъёрлаштириш қоидалари амалиётга жорий қилиш;
- техника хавфсизлигини таъминлаш воситалари ва усулларидан ўз ўрнида фойдаланиш;
- инсонни турли вазиятларда қутқариш усуллари ва воситалари.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва ўзгаришлар муайян таълим йўналишларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишида ҳисобга олиниши назарда тутилади.

5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

- тизимлар, технологик жараёнлар, уларнинг элементлари ва технологик ҳужжатларни ишлаб чиқишда ижрочилар жамоаси таркибида иштирок этиш;
- ишлаб чиқариш жараёнларида технологик машиналар ва жиҳозларни қўллашда ташқи омиллар таъсири ва хавфсизлик талабларини ҳисобга олган ҳолда ечимлар мажмуини танлаш;
- ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва такомиллаштириш бўйича хавфсизликни таъминлашнинг техник ва технологик ечимларини ишлаб чиқишда иштирок этиш;

– илмий ва амалий фаолиятда соҳага мос тизимни ривожлантириш ва улардан фойдаланиш;

– ижрочилар жамоаси таркибида интеллектуал мулк масалалари бўйича асосий меъёрий ҳужжатлардан фойдаланиш, патент информацияси манбалари бўйича изланиш ишларини олиб бориш;

– ишлаб чиқаришда меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича мутахассисларга қўйиладиган талабларни ишлаб чиқиш;

– хавфсиз ишлаб чиқариш жараёнларини ташкил этиш учун зарур бўлган услуб, жиҳоз, восита ва ресурсларни режалаштириш;

– замонавий ахборот технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнидаги хавфсизлик техникаси мониторинги ва сифатини баҳолаш услублари ҳамда механизмларини ишлаб чиқишда иштирок этиш;

– меҳнатни муҳофаза қилиш ва техника хавфсизлиги талабларига мос ишлаб чиқариш жараёнларини ташкил этишни назорат қилиш;

– касбий фаолиятга оид муаммолар ечимларини амалиётга татбиқ этиш.

1.2.3. 5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- ташкилий-бошқарув;
- ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш;
- илмий-тадқиқот;
- экспертлик, назорат ва инспектор-аудиторлик;
- лойиҳавий-конструкторлик фаолиятида.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан сўнг ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида махсус фанларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин:

– 5A640101–*Меҳнат муҳофазаси, ишлаб чиқариш ва технологик жараёнлар хавфсизлиги (саноатда)* ;

– 5A640103–*Фавқулудда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура мутахассисликлари бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда ўқишни давом эттириши мумкин.*

Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориши мумкин

2. 5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши; гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар асосларини, давлат ижтимоий сиёсатининг устувор йўналишлари ва долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;
- Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий истиқлол ғоясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиши;
- табиат ва жамиятда содир бўлаётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;
- инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф муҳитга муносабатини белгиловчи ҳуқуқий, маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;
- ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усуллари эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;
- тегишли бакалаврият йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;
- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур, эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтиришнинг ўқув ва услубий кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

- таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;
- тегишли бакалаврият йўналиши доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;
- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Молиявий-иқтисодий фаолиятида:

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- ишлаб чиқариш фаолияти сифатини бошқариш жараёнларини ишлаб чиқиш ва татбиқ қилиш;
- ишлаб чиқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларини режалаштириш;
- замонавий ахборот технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ва механизмларини ишлаб чиқиш;
- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;
- касбга оид муаммолар ечимларини амалиётга татбиқ этиш;
- ишлаб чиқариш жараёнида сифатни бошқариш;
- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;

- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорларини қабул қилиш;
- бирламчи ишлаб чиқариш звено ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш;
- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ва уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширган ишининг натижаларини баҳолаш;
- ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнғин, техника ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мослигини мониторинг қилиш қобилиятига эга бўлиши керак.

Ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш фаолиятида:

- намунавий технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш;
- участка, цех, бўлим технологи бўлиб ишлаш, амалдаги ишлаб чиқариш цехини эксплуатация қилиш;
- хом ашё, ёрдамчи материаллар ва маҳсулотларнинг сифатини назорат қилиш;
- ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва такомиллаштириш бўйича технологик ечимларни ишлаб чиқиш;
- технологик схемаларни таҳлил қилиш ва технологик параметрларни ҳисоблаш;
- амалдаги технологик асбоб-ускуналарнинг ишлашини таъминлаш, уларни яроқли ҳолатда ушлаб туриш ва қайта тиклаш;
- касбий этика кодексига риоя қилиш;
- органик моддалар ва улар асосида олинувчи материаллардан олинган буюмлар технологияларининг лойиҳасини тизимли ёндошув асосида автоматлаштирилган равишда ишлаб чиқишни такомиллаштириш;
- бажарилаётган тажриба-конструкторлик ва амалий ишлар мавзуси бўйича математик, ахборот ва имитацион моделларни ишлаб чиқиш ва тадқиқ қилиш;
- асбоб-ускуналар, қурилмалар, механизмлар ва жиҳозлар, уларнинг ишчи қисмлари параметрлари ва иш ҳолатини ташхис синовларидан ўтказиш қобилиятига эга бўлиши лозим.

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;
- тармоқлар ва соҳалар бўйича корхоналарда инновацияларга асосланган ишлаб чиқариш фаолиятини ташкил этиш бўйича илмий тадқиқот ишларини амалга оширишга қатнашиш;
- тармоқлар ва соҳалар бўйича корхоналарга тегишли мамлакатдаги ва хорижий давлатлардаги фан-техника ютуқлари, махсус адабиётлар ва бошқа илмий-техник ахборотларни ўрганиш;
- тармоқлар ва соҳалар бўйича корхоналардаги муаммолар мавзулари бўйича иқтисодий ахборотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш ва тизимлаштириш ишларини амалга ошириш;
- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий тадқиқот ютуқларини ўрганиш;
- илмий тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;
- маълумотларни жамлайди, қайта тайёрлайди, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини тадбиқ этиш;
- илмий муаммолар ечими натижаларини амалиётга жорий этиш қобилиятларига эга бўлиши лозим.

Экспертлик, назорат ва инспекторлик-аудитор фаолиятида:

- яшаш муҳитидаги хавфлар майдони ва манбалари мониторингини амалга ошириш;

- хавфсизлик экспертизасини ўтказишда иштирок этиш;
- юқори техноген риск жараёнларни аниқлаш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Лойиҳавий-конструкторлик фаолиятида:

- хавфсизликни таъминлаш воситаларини муайян шароитларда қўллашга нисбатан маълум тизим ва услублар асосида асосий кўрсаткичларни танлаш ва ҳисоблаш;
- хавфларни идентификациялаш ва улар миқдорий кўрсаткичларини аниқлаш ва ўлчаш;
- иш ўринларини оптималлаштиришда иш шароитларга таъсир этувчи омилларни мақбул қийматларини тизимий ёндошув асосида автоматлаштирилган равишда ишлаб чиқиш;
- бажарилаётган тажриба-конструкторлик ва амалий ишлар мавзуси бўйича математик, информацион ва имитацион моделларни ишлаб чиқиш ва тадқиқот қилиш;
- лойиҳавий ва дастурий ҳужжатларни ишлаб чиқиш;
- техник ҳимоя воситаларининг параметрлари ва ишчанлик қобилиятини аниқлаш бўйича синовларни ўтказиш;
- амалиётда ахборот технологияларнинг халқаро ва касбий стандартларини, замонавий методологияларни, инструментал ва ҳисоблаш воситаларини тайёргарлик ихтисослигига мос равишда қўллаш қобилиятларига эга бўлиши керак.

3. 5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инobatга олган ҳолда ишлаб чиқиши ва талабаларнинг қуйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

гуманитар ва табиий-илмий фанлар

умумкасбий фанлар;

ихтисослик фанлари;

қўшимча фанлар.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар **Гуманитар ва табиий - илмий фанлар:**

— Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар фанларга қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Табиий-илмий фанлар бўйича:

— билишнинг математик усуллари;

— тенгламалар системасини ечиш усуллари;

— аналитик геометрия ва уни турлари;

— физика фанининг вужудга келиши, ривожланиш босқичлари ва уни техника

хавфсизлиги қарорларни қабул қилишдаги ўрни;

— экологик қонунларини иқтисодиётда қўлланиши ва моҳияти, турлари ҳамда уларни текшириш;

— фалсафий таҳлил мазмуни, асосий масалалари ва моделлари;

— ахборотларни йиғиш, узатиш, қайта ишлаш ва тақдим этиш тамойиллари ва усуллари;

— ахборот инфратузилмаси, ахборотлаштириш концепцияси, ахборотлаштириш дастури ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари;

— ахборот технологиялари элементлари, турлари ва ривожланиш эволюцияси;

— меҳнат муҳофазасини бошқаришнинг автоматлаштирилган ахборот тизими ва моделлари;

— автоматлаштирилган ахборот тизимининг тузилиши, ахборот таъминоти тўғрисида илмий дунёқараш;

— автоматлаштирилган ахборот тизимининг ҳаётий цикли босқичлари, гуруҳланиши ва синфларга бўлиниши;

Умумқасбий фанлар блоки:

— математик ва табиий-илмий фанлар билан махсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаш;

— таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумқасбий билимларни, амалий кўникма ва ўқувларни шакллантириш;

— таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиш;

— иқтисодий ғояларнинг асосий оқимлари эволюциясининг хусусиятлари ва тенденциялари, миллий иқтисодиёт ва унинг макроиқтисодий ўлчамлари, иқтисодий салоҳиятдан самарали фойдаланиш муаммолари юзасидан назарий хулосалар чиқариш;

— иқтисодий таълимотларнинг ривожланишидаги ўрганилаётган қонуниятлар негизда миллий иқтисодиётни ислоҳ қилиш билан боғлиқ мунозарали масалаларни муҳокама қилиш;

— таваккалчилик ва уни пасайтириш, корхоналарда хавфсиз меҳнат шароитларига эришиш нуқтасини аниқлаш, ишлаб чиқариш корхоналарни фаолиятида ходимларнинг хавфсизлигини таъминлаш;

— технологик жараёнлар ва алоҳида кўрсаткичларга таъсир кўрсатиши қонуниятларини аниқлаш;

— давлат ҳокимияти ва унинг ваколатларини турли поғоналар ўртасида тақсимлаш тамойиллари ва меҳнат муҳофазаси соҳасидаги давлат сиёсати ҳамда уларнинг шаклланиш хусусиятларини аниқлаш;

— статистика амалиётида қўлланиладиган хавфсизлик техникаси кўрсаткичлардан фойдаланиши;

— жаҳон хўжалиги ва халқаро меҳнат муносабатлар соҳасида маълумотлар йиғишни ташкиллаштириш ва уларнинг сифатини баҳолашни билиш;

— корхонада хавфсиз фаолиятини ташкил этиш тизими, фаолият комплекси, маркетингнинг ички ва ташқи муҳитини таҳлил қилиш кўникмаларига эга бўлиши;

— саноат хавфсизлигини таъминлаш, унинг ишлаб чиқилиши, амалга оширилиши ва асосий йўналишлари, ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

— ишлаб чиқаришни ташкил этиш тизимидаги институтлар фаолияти ва уни ташкиллаштириши;

— саноат корхоналарида меҳнат жараёнларни режалаштириш, лойиҳалаштириш ва ташкил этишга қўйиладиган асосий талабларни билиши;

— саноат корхоналарида ёнгин хавфсизлигини таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларини шакллантирилиши лозим.

Ихтисослик фанлар блоки:

— меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим соҳасидаги бакалаврият таълим йўналиши бўйича мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари тўғрисида тасаввурга эга бўлиши;

— меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим соҳасидаги бакалаврият таълим йўналиши бўйича махсус билимларни, касб фаолияти кўникмалари ва ўқувларини шакллантириши;

— меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги соҳасидаги талабанинг муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига кўмаклашиши лозим;

— талаба саноат тармоқларидаги ҳодиса ва технологик жараёнларни таҳлил қилиш усулларини қўллаш, муаммолар бўйича ечимлар қабул қилиш кўникмаларига эга бўлиши;

— иқтисодийда инновацион ривожланишни асосий йўналишлари ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

— техноген фаолиятдаги рискларни баҳолаш кўникмаларига эга бўлиши;

— иқтисодийни модернизациялаш шароитида меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнат таътиллари, иш вақти ва дам олиш вақтлари тизимларини ташкил этиш хусусидаги билимларга эга бўлиши;

— аҳолининг турмуш даражаси ва яшаш шароитларини ҳолатини акс эттирувчи кўрсаткичларни ўзаро алоқадорликда тизимли таҳлил қилиа олиши;

— меҳнат жараёнини ташкил қилиш шакллари ва усуллари, тўғрисидаги билим ва кўникмаларига эга бўлиши;

— бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларини олидини олиш тўғрисидаги билим ва кўникмаларига эга бўлиши;

— Халқаро меҳнат муносабатлари, Ўзбекистонда ушбу жараёни ўзига хос жиҳатлари ва хусусиятлари тўғрисидаги билим ва кўникмаларига эга бўлиши;

— Ўзбекистонда **миллий меҳнат муҳофазаси ўзгартиришларни чуқурлаштириш, етакчи тармоқларини модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш ва инновацион ривожланириш ҳисобига унинг рақобатбардошлигини ошириш**, меҳнат муҳофазаси меъёрлари мутаносиблиги ва барқарорлигини таъминлаш негизида барқарор меҳнат хавфсизлигини таъминлашнинг устувор йўналишлари юзасидан илмий асосланган хулоса ва таклифларни ҳамда амалий тавсияларни ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиши;

Кўшимча фанлар блоки

— таълим йўналиши талабаларнинг умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича кўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

— меҳнат бозорида рақобатбардошликни таъминлаши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;

— таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминланиши;

— касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиш, касбий нуқтаи назарнинг барқарорлигини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

Курс иши мавзулари факультет кенгаши қарори билан белгиланган фанлар доирасида ишчи ўқув режасида кўрсатилади. Курс ишлари белгиланган фанлардан олинган билимларни бойитишга хизмат қилиши керак.

3.2. 5640200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналиши малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар

640000-Ҳаётий фаолият хавфсизлиги таълим соҳаси бакалаврият таълим йўналишлари малака амалиётлари куйидаги босқичларда амалга оширилади:

- ўқув-танишув;
- ишлаб чиқариш;
- битирув олди.

Ўқув-танишув амалиёти – талабаларни иқтисодиётнинг реал сектор ва ишлаб чиқариш объектлари билан умумий тарзда таништириш мақсадида амалга оширилади. Халқ хўжалик субъектлар, корхона ташкилотлар ва иқтисодиётнинг бошқа субъектлари томонидан фаолият юритиш кўникмаларини шакллантириш мақсадида умумқасбий фанлардан ўтказилади.

Бунда:

— Меҳнатни муҳофаза қилиш хизматни ташкил қилиш ва унинг фаолияти билан танишиш;

— Ташкилотларини хавфсиз меҳнат шароитлари билан таъминлаш ва бу соҳада давлат назоратни ташкил этиш амалиёти билан танишиш;

— Ишлаб чиқариш корхоналари меҳнат фаолиятини бошқаришга масъул органлар иш фаолиятини ташкил этиш, ишни юритиш амалиёти билан танишиш;

— хавфларни таҳлил қилиш усулларини ўрганиш, ўзлаштирган назарий билимларини чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш;

— жамоада ташкилотчилик ва тарбиявий ишлар олиб бориш бўйича тажриба ҳосил қилиш кўникмаларини шакллантириш кўникмаларини эгаллашга мўлжалланган.

Ишлаб чиқариш амалиёти мутахассислик фанларидан ўтказилиб, талабаларни бевосита иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларида мустақил ишлашга тайёрлаш мақсадида ўзлаштирган назарий билимларини чуқурлаштиради ва мустаҳкамлайди.

Ишлаб чиқариш амалиёти:

— иқтисодиёт тармоқларида меҳнат муҳофазасига оид меъёрий-ҳуқуқий ва қонуний ҳужжатларини;

— Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий тараққиётида инновацияларнинг ролини ва аҳамиятини, саноат корхоналарида меҳнат муҳофазасининг инновацион фаолиятини ва меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларнинг ҳуқуқларини, мажбуриятларини ва вазифаларини;

— Меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати тизимида ҳужжатларни расмийлаштириш, бу соҳада назоратни ташкил этиш амалиёти кўникмаларини эгаллашга мўлжалланган.

Битирув олди амалиётида талаба ихтисослик фанидан назарий билимларини иқтисодиёт амалиётида қўллаш имконига эга бўлади, иқтисодий ислохотлар ташкилий-ҳуқуқий ҳужжатлари билан танишиб, стандарт талабларига мувофиқ иқтисодий тизимда мустақил ишлаш кўникмасини орттиради, битирув малакавий иши мавзусига доир маълумотлар, материаллар ва бошқа манбалар базасини шакллантиради.

Бунда:

- битирувчини бевосита стандарт талабларига мувофиқ мустақил ишлашга тайёрлаш;

- ўзлаштирган назарий билимларини чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш;

- жамоада ташкилотчилик ва тарбиявий ишлар олиб бориш борасида тажриба орттириш;

- саноат корхоналарида меҳнат муҳофазасини бошқариш бўйича амалий

кўникмаларини эгаллаш ҳамда битирув ишини бажариш учун материалларини тўплаш, гуруҳлаш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш, илмий хулоса ва амалий таклифлар ишлаб чиқиш кўникмалари шакллантирилади.

Амалиётни ўтказиш муддатлари ўқув режаси билан аниқланади. Амалиёт тугагандан сўнг талабалар бажарилган иш ҳақида амалиёт ўқитувчилари-раҳбарлари ва амалиёт ўтказилган ташкилот вакилларида таркиб топган комиссия олдида ҳисобот беришади. Баҳолаш шакли ўқув режасида белгиланади.

Талабанинг илмий-тадқиқот иши амалиётнинг бир қисмини ташкил қилиши мумкин. Илмий-тадқиқот иши битирувчиларда касбий компетенцияларни шакллантириш ва мустақамлашга кўмаклашади. У битирувчини кафедраларнинг илмий ишида албатта иштирок этишини, курс ишларини касбий (махсус) циклнинг базавий фанлари мавзуси бўйича бажарилиши ва ҳимоя қилинишини, талабалар илмий жамияти йўналиши бўйича илмий ишда иштирок этишини ва битирув малакавий ишни кафедранинг илмий мавзуси бўйича бажарилишини назарда тутади.

Талабалар илмий-тадқиқот ишининг ташкил қилинишида қуйидагилар билан таъминланиши керак:

илмий ишларнинг ҳар йили янгиланадиган мавзулари ҳақида талабаларни ўз вақтида хабардор қилиш;

чиқарувчи факультет (кафедра)нинг илмий мавзуси бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариши учун лабораторияларда талабаларни иш жойи билан таъминлаш;

олий таълим муассасасининг ахборот ресурс марказида мустақил илмий-тадқиқот ишни олиб бориш имкониятини тақдим этиш;

талабалар илмий жамиятининг конференцияларини ташкил қилиш;

талабалар илмий конференцияси ғолибларига мамлакатнинг бошқа ОТМларига маърузалар билан чиқиш имкониятларини тақдим этиш.

Битирув малакавий ишига қўйиладиган талаблар:

Талабаларнинг битирув малакавий иши мавзуси ОТМ буйруғи билан расмийлаштирилади.

Битирув малакавий иш мавзулари соҳанинг ривожланиш истиқболи ва фан, таълим, техника, технология, иқтисодиётдаги замонавий ютуқлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда олий таълим муассасасининг бакалаврлар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Битирув малакавий иш мавзулари назарий (рефератив) ёки илмий-тадқиқот йўналишида бўлиши мумкин.

Битирув малакавий иш топшириғи, одатда талабаларга учинчи курс тугатганидан кейин берилади. Битирув малакавий иш умумкасбий ва ихтисослик фанларини ўзлаштирганлик даражаси бўйича тўртинчи курсда, шунингдек унинг бажарилиши учун ушбу стандарт томонидан белгиланган вақт давомида бажарилади.

Битирув малакавий ишининг мазмуни, ҳажми ва тузилмасига бўлган талаблар битирувчиларнинг якуний давлат аттестацияси ўтказиш ҳақидаги Низом асосида белгиланади.

3.3. 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Ўқишнинг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

- назарий ва амалий таълим - 68,8 %;
- малака амалиёти - 10,8 %;
- аттестациялар - 8,8 %;
- таътиллار - 14,7 %;
- якуний давлат аттестацияси - 2,9 %.

Назарий таълим ҳажми “Хизматлар” билим соҳасига мувофиқ фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

- Гуманитар ва табиий - илмий фанлар блоки - 25,4%
- Умумқасбий фанлар блоки - 30,4%
- Ихтисослик фанлар блоки - 37,2%
- Қўшимча фанлар блоки - 7%

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 6 - 10 ҳафта қилиб белгиланади.

1.07	Жисмоний тарбия ва спорт	128
1.08	Техника фанлари ва ҳаётдаги асосий технологиялар	128
1.09	Олий математика	428
1.10	Физика	118
1.11	Кимё	118
1.12	Экология	72
1.13	Тил ва адабиёт	58
1.00	Умумқасбий фанлар	2548
2.01	Қабул қилинган	70
2.02	Чингиз гунаҳдорлиги ва муҳаббатлик вафқисига	120
2.03	Соғлом ихтисослик ва меҳнат ҳаётини	58
2.04	Халқ фойдалига ҳаётини	178
2.05	Матриаллар ва стандартлар тартиби	138
2.06	Назарий меҳнат	120
2.07	Матриаллар ва стандартлар тартиби	130
2.08	Экология ва ҳаёт тартиби	120
2.09	Технология ва ҳаётини тартиби	130
2.10	Меҳнат ҳаётини тартиби	140
2.11	Технология ва ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	90
2.12	Билги ва ҳаётини тартиби	130
2.13	Меҳнат ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	120
2.14	Технология ва ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	152
2.15	Самт ва ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	244
3.00	Тил ва адабиёт	108
3.00	Ихтисослик фанлари	1836
3.01	Меҳнат муҳаббатлиги ва ҳаётини тартиби	428
3.02	Самт ва ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	190
3.03	Билги ва ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	210
3.04	Меҳнат ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	90
3.05	Экология ва ҳаётини тартиби	140
3.06	Меҳнат ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	230
3.07	Ихтисослик фанлари ва ҳаётини тартиби	140
3.08	Тил ва адабиёт	120
4.00	Қўшимча фанлар	400
	Жами	6212
	Малака амалиёти	1168
	Билги ва ҳаётини тартиби ва меҳнат ҳаётини	224
	Аттестациялар	972
	Жами	2484
	ҲАММАСИ:	3304

**5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги йўналиши бўйича
таълим дастурининг тузилиши**

Т/р	Ўқув блоклари, фанлар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Гуманитар ва табиий илмий фанлар	2058
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фуқаролик жамияти	90
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	150
1.06	Хорижий тил	356
1.07	Жисмоний тарбия ва спорт*	128
1.08	Техник тизимларда ахборот технологиялари	184
1.09	Олий математика	420
1.10	Физика	218
1.11	Кимё	112
1.12	Экология	72
1.13	<i>Танлов фанлари</i>	58
2.00	Умумқасбий фанлар	2548
2.01	Касбий психология	70
2.02	Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси	120
2.03	Соҳа иқтисодиёти ва менежменти	88
2.04	Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги	176
2.05	Метрология ва стандартлаштириш	130
2.06	Назарий механика	120
2.07	Материаллар қаршилиги	120
2.08	Электротехника ва электроника	120
2.09	Термодинамика ва иссиқлик техникаси	130
2.10	Мехнат ҳуқуқи асослари	140
2.11	Техносфера хавфсизлигида аудит ва экспертиза	90
2.12	Ёнғин хавфсизлиги	320
2.13	Мехнат хавфсизлигини бошқариш	120
2.14	Техноген риск ва техник тизимлар ишончлиги	252
2.15	Саноат санитарияси ва меҳнат гигиенаси	244
2.16	<i>Танлов фанлари</i>	308
3.00	Ихтисослик фанлари	1856
3.01	Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги	426
3.02	Саноат ва радиация хавфсизлиги	190
3.03	Бино ва иншоотлар хавфсизлиги	210
3.04	Ишлаб чиқаришда эргономика	90
3.05	Электр хавфсизлиги	140
3.06	Шошилиш тиббиёт асослари	230
3.07	Ишлаб чиқаришдаги хавфли ва зарарли омиллар	140
3.08	<i>Танлов фанлари</i>	430
4.00	Қўшимча фанлар	450
	Жами	6912
	Малакавий амалиёт	1188
	Битирув малакавий иши	324
	Аттестациялар	972
	Жами	2484
	ҲАММАСИ:	9396

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

бакалаврият, таълим соҳаси, таълим йўналиши, касбий фаолият тури, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, ҳаётий фаолият хавфсизлиги, инсонни яшаш муҳити, табиий ва техноген хавфлар, хавфлар майдони, хавфлар манбаи, назорат воситалари, рисклар, техник тизимлар, мониторинг, экспертиза, химоя воситалари, фавқулодда вазиятлар, фуқаро муҳофазаси, хавфсизлик техникаси, меҳнат муҳофазаси, компетенция, бино ва иншоотлар, конструкция, ёниш-портлаш, биринчи тиббий ёрдам, хавфсизлик, гидротехник иншоотлар, эвакуация, экологик экспертиза, ўқув режа, фан дастури, якуний давлат аттестацияси, давлат таълим стандарти, ахборот-ресурс маркази, илмий-тадқиқот институтлари, олий таълим муассасаси, техник соҳа, муҳандислик иши, объект, жараён, тизим, машина, техник воситалар хавфсизлиги, техник назорат, илмий-тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик, ташкилий-бошқарув, назарий таълим, таътил, малака амалиёти, битирув малакавий иши, мустақил таълим, меҳнат бозори, кадрлар истеъмолчилари, назорат.

Директор И.Т. Ҳақимов

МУ

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим
муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари
ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

**Ислом Каримов номидаги Тошкент давлат техника
университети**

Ректор

С.М.Турабджанов

2019 йил «25» 06

М.ў.

Ўзбекистон Республикаси Саноат хавфсизлиги Давлат
қўмитаси

Бошқарма бошлиғи ўринбосари **О.А.Джураев**

2019 йил «25» 06

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий ва ўрта махсус,
касб-ҳунар таълимини
ривожлантириш маркази

Тошкент кимё технология институти

Ректор **Ш.Муталов**

2019 йил «01» 07

Директор **З.Т.Хакимов**

М.ў.

2019 йил « »

М.ў.

**МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ ВА ЎҚУВ РЕЖАЛАРИНИ
ТУРДОШ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ БИЛАН
КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ**

«01» 07 2019 йил

Тошкент ш.

Раис: Тошкент давлат техника университети ўқув ишлари бўйича проректори О.Зарипов.

Котиб: Тошкент давлат техника университети ўқув-услубий бошқарма бошлиғи муовини Н. Мамбетов.

Қатнашдилар: Ишчи гуруҳ раиси ва аъзолари, тегишлилиги бўйича профессор-ўқитувчилар ва Тошкент кимё технологиялари институти ўқув ишлари бўйича проректори ҳамда етакчи профессор-ўқитувчилари.

КУН ТАРТИБИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 5 майдаги “Ўзбекистон Республикасида тиббий таълим тизимини янада ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2959-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли, 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарорларида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида институтда тажрибали профессор-ўқитувчилардан иборат ишчи гуруҳ томонидан тайёрланган **5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги** таълим йўналиши ва **5А640100- Фавкуллда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги** магистратура мутахассислиги учун ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокамаси.

ЭШИТИЛДИ: О.Зарипов - **5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги** таълим йўналиши ва **5А640100- Фавкуллда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги** магистратура мутахассислиги учун тайёрланган Малака талаблари ва ўқув режаси Тошкент давлат техника университетининг тегишли кафедралар етакчи профессор-ўқитувчилар ва манфаатдор саноат корхоналарининг малакали мутахассислари томонидан битирувчиларини билим ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар ва таклифлари асосида тузилди. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институтининг профессор-ўқитувчилари билан ҳамкорликда ушбу Малака талаблари, ўқув режалари ва ўқув дастурлари ўқув жараёнларига мос келади деган хулосага келишди. Бу масалалар бўйича кимда қандай фикрлар бор?

СЎЗГА ЧИҚДИ: Тошкент кимё технология институтининг Ўқув услубий бошқарма бошлиғи Р.Сайфиддинов Ҳақиқатан ҳам бизлар юқорида келтирилган таълим йўналиши учун ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режалари ўқув жараёнига зарур ва мос келади деб ҳисоблаймиз ва уларни тасдиқлаш учун Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузури-даги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш марказига тақдим этиш мумкин.

ҚАРОР ҚИЛИНДИ:

1. Турдош ОТМлар вакиллари ҳамда университет профессор-ўқитувчиларини жалб этган ҳолда Тошкент давлат техника университетида ташкил этилган Ижодий ишчи гуруҳлар томонидан ишлаб чиқилган **5640200 – Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги** таълим йўналиши ва **5A640103-Фавкулда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги** магистратура мутахассислигининг Малака талаблари ва ўқув режалари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 27 апрелдаги “Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш тўғрисида”ги 360-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 майдаги “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4319-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2019 йил 17 майдаги 436-сонли буйруғида белгиланган меъёрларига қатъий амал қилинган ва Вазирлик томонидан тасдиқланган тамойил асосида ишлаб чиқилгани инobatга олинсин.

2. Ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларининг лойиҳаларини ўрнатилган тартибда тасдиқлаш учун турдош ОТМлари ва манфаатдор вазирликлар (идоралар) ва асосий иш берувчи корхоналарда экспертизадан ўтказилган (“Келишув баённомалари”, “Келишув далолатномалари” ва мутахассислар “Тақризлари” билан расмийлаштирилган ва Малака талабларига илова этилган).

3. Экспертиза натижасида мутахассислар томонидан аниқланган камчилик ва тақлифлар Малака талаблари ва ўқув режаларининг охириги лойиҳаларини ишлаб чиқишда инobatга олинсин.

4. Ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини ўрнатилган тартибда тасдиқлашга тавсия этилиши учун Вазирлик ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар йўналишлари бўйича Мувофиқлаштирувчи кенгаш муҳокамасига тақдим этилсин.

Раис

Котиб

О.Зарипов

Н.Мамбетов

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус касб-хунар таълим йўналишлари бўйича
ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг ўқув-услубий
бирлашмаси мажлисининг**

- сон БАЁНИ

“03” 07 2019 йил

Тошкент шаҳри

Қатнашдилар: Бирлашма раиси – С.Туробжонов (ТДТУ)

**Аъзолари: О.Зарипов (ТДТУ), Н.Мамбетов (ТДТУ), Ў.Ф.Насиров (ТДТУ),
М.Н.Мусаев (ТДТУ), Л.И.Петросова (ТДТУ), М.А.Расулева (ТДТУ), З.Т.Тураев (ФМИ),
Ш.Муталов (ТКТИ),**

Кун тартиби:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 27 апрелдаги “Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш тўғрисида”ги 360-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 майдаги “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4319-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2019 йил 17 майдаги 436-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида, Тошкент давлат техника университети профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди:

1. **С.Туробжонов – ўқув-услубий бирлашмаси раиси, профессор.** Хурматли мажлис қатнашчилари, кун тартибидаги масала бўйича сўзни бирлашма котиби Н.Манбетовга берсак. Марҳамат.

2. **Н.Манбетов – ўқув услубий бирлашмасининг котиби.** Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 27 апрелдаги “Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш тўғрисида”ги 360-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 майдаги “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4319-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2019 йил 17 майдаги 436-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида университетнинг “Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги” кафедрасида тажрибали профессор-ўқитувчилардан иборат ишчи гуруҳ тuzилди. Ишчи гуруҳ аъзолари томонидан қуйидаги 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида Малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқилди:

таълим йўналиши:

1. 5640200- *Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги.*

магистратура мутахассислиги:

1. 5A640103-Фавкулдда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги.

Уларга ишлаб чиқариш ва ИТИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва истеъмолчилари, турдош ТКТИ билан келишув баённомаси олинган.

Сизлардан тайёрланган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Сўзга чиқдилар:

1. **Ў.Насиров** – бирлашма аъзоси, т.ф.д. “Муҳандислик геологияси ва кончилик иши” факультетининг декани. Ҳурматли бирлашма аъзолари, профессор-ўқитувчиларимиз халқаро тажрибаларни ўрганиб, уларни таҳлил қилиб, Республикамиз ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истикболларини, фан, технология ютуқларини ва кадрлар истеъмолчиларининг талабларини инobatга олиб, 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишди. Шунинг учун ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

2. **М.Мусаев** – бирлашма аъзоси, доцент, “**Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги**” кафедраси мудири. Ҳурматли бирлашма аъзолари, кафедрамиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттирган ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради. Улар олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда ветеринария ва чорвачилиқда замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Шунинг учун ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллайман ва тасдиқлаш учун тавсия этаман.

3. **Бирлашма аъзоларидан:** З.Тураев (ФМИ), Ш.Муталов (ТКТИ) лар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланган, уларда хорижий тажрибалар ҳамда барча соҳаларидаги ислохатлар инobatга олинган деб таъкидлашдилар. Шунингдек, улар ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислигининг Малака талаблари ва ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишдилар.

4. **С.Туробжонов.** - бирлашма раиси, профессор. Университетнинг “**Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги**” кафедраси профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикамиз чорвачилиги ва ветеринария соҳасида рўй бераётган иқтисодий ислохатлар ҳамда халқаро тажрибалар тўлиғича ўз аксини топган деб ўйлайман.

Шунинг учун муҳокамага қўйилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислигининг Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йиғилиш қарор қилади:

1. Тошкент давлат техника университетнинг “**Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги**” кафедрасида профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 1 та таълим йўналиши ва 1 та магистратура мутахассислигининг Малака талаблари ва ўқув режаларини Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Ўқув-услубий
бирлашма раиси, профессор

Ўқув-услубий бирлашма
котиби

С.Туробжонов

Н.Мамбетов

**Тошкент давлат техника университети “Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги”
кафедраси профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган
5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат
таълим йўналиши Малака талабларига
ТАҚРИЗ**

Ўзбекистон Республикаси Президентига Шавкат Мирзиёев томонидан 2017 йил 7 февралда имзоланган “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Харакатлар стратегияси тўғрисида”ги фармони мамлакатимизда мустақиллик йилларида амалга оширилган кенг қўламли ислохотлар миллий давлатчилик ва суверенитетни мустаҳкамлаш, хавфсизлик ва ҳуқуқ-тарғиботни, давлатимиз чегаралари дахлсизлигини, жамиятда қонун устуворлигини, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик муҳитини таъминлаш учун муҳим пойдевор бўлди, халқимизнинг муносиб ҳаёт кечириши, фуқароларимизнинг бунёдкорлик салоҳиятини рўёбга чиқариш учун зарур шарт-шароитлар яратди. Айни вақтда мамлакатимиз босиб ўтган тараққиёт йўлининг чуқур таҳлили, бугунги кунда жаҳон бозори конъюнктураси кескин ўзгариб, глобаллашув шароитида рақобат тобора кучайиб бораётгани давлатимизни янада барқарор ва жадал суръатлар билан ривожлантириш учун мутлақо янгича ёндошув ҳамда тамойилларни ишлаб чиқиш ва рўёбга чиқаришни тақозо этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълиммуассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли ва 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли Қарорларида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат техника университетига “Ўқув режалар ва фан дастурлари, фанлар мазмунини тубдан қайта кўриб чиқиш, кадрлар истеъмолчилари ҳамда илғор хорижий тажрибани ҳисобга олган ҳолда 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги ўқув-методик комплексларини яратиш ва уларни таълим жараёнига жорий этиш ва янги авлод дарслик ва ўқув қўлланмаларни яратиш чора-тадбирлари бўйича 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши учун Малака талаблари ишлаб чиқилган.

5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши учун тайёрланган Малака талаблари уч бўлимдан иборат бўлиб, унинг биринчи 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишининг умумий таснифи деб номланган бўлимида ушбу малака талабларини қўллаш соҳаси 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника

хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи баён қилинган.

Ушбу Малака талабининг иккинчи бўлимида 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари аниқ кўрсатиб берилган.

Малака талабларининг учинчи 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар бўлимида эса ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми аниқ баён қилинган.

Юқорида келтирилганлардан хулоса қилиш мумкинки, 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши учун тайёрланган Малака талаблари ва унга киритилган меъёрлар шу соҳа бўйича мутахассислар тайёрлаш Давлат талабларига тўлиқ жавоб беради ва уни тасдиқлаш учун тавсия қиламан.

“SOKOL” МЧЖ
директори

П.Пянков

ТошДТУ “Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги” кафедраси профессор-ўқитувчилари
томонидан ишлаб чиқилган 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги
бакалавриат таълим йўналиши Малака талабларига

ТАҚРИЗ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли, 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарорларида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат техника университетига “Ўқув режалар ва фан дастурлари, фанлар мазмунини тубдан қайта кўриб чиқиш, кадрлар истеъмолчилари ҳамда илғор хорижий тажрибани ҳисобга олган ҳолда янги очилган йўналишларининг ўқув-методик комплексларини яратиш ва уларни таълим жараёнига жорий этиш ва янги авлод дарслик ва ўқув қўлланмаларни яратиш чора-тадбирлари бўйича 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши учун Малака талаблари ишлаб чиқилган.

5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши учун тайёрланган Малака талаблари уч бўлимдан иборат бўлиб, унинг биринчи 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишининг умумий таснифи деб номланган бўлимида ушбу малака талабларини қўллаш соҳаси 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи баён қилинган.

Ушбу Малака талабининг иккинчи бўлимида 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари аниқ кўрсатиб берилган.

Малака талабларининг учинчи 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар бўлимида эса ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми аниқ баён қилинган.

Юқорида келтирилганлардан хулоса қилиш мумкинки, 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши учун тайёрланган Малака талаблари ва унга киритилган меъёрлар шу соҳа бўйича мутахассислар тайёрлаш Давлат талабларига тўлиқ жавоб беради ва уни тасдиқлаш учун тавсия қиламан.

Ўзбекистон Республикаси
Саноат хавфсизлиги
Давлат кўмитаси Бошқарма бош мутахассиси

Л.А.Алиев

**5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишлари
Малака талабларига**

ТАҚРИЗ

5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишларининг Малака талаблари етакчи мамлакатлар малака талаблари тажрибасига асосланиб ишлаб чиқилган. Малака талаблари асосида тузилган ўқув режага мазкур бакалаврият таълим йўналишда зарур бўлган янги фанлар киритилган ва таълим узвийлиги ва узлуксизлиги таъминланган. Малака талаблари бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талабларни белгилайди. Мазмунан Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган вазифаларни акс эттириб, бевосита соҳага тегишли юқори сифатли, рақобатбардош кадрлар тайёрлашга қаратилган.

Малака талаблари қуйидаги бўлимларни ўз ичига олган: 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишларининг умумий таснифи: Қўлланиш соҳаси, Таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи; 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишлари бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар: Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари; 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бакалаврият таълим йўналишлари ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар: Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар, бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми; Библиографик маълумотлар.

Малака талабларида ўқишнинг меъерий муддати, касбий фаолият соҳаси ва объектларнинг тавсифи, касбий фаолият турлари ва мослашув имкониятлари кенг ёритилган. Умумий малакавий талабларда касбий ва ихтисослик бўйича бериладиган билимларга, фанлар бўйича малака ва кўникмалар ҳосил қилишга мўлжалланган талаблар тўғри қўйилган. Блокларга сезиларли даражада ўзгартиришлар киритилган.

Малакавий талаблар малакавий ва педагогик амалиёт тузилмаси, битирув иши (лойиҳаси)га берилган талаблар билан яқунланади, ўзаро боғланган ва бир-бирини тўлдирди, Малака талабларини амалга оширишда баҳолаш тизимига ва янги педагогик технологиялардан фойдаланиш яхши самара беради.

Бизнинг фикримизча, 5640200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналишларининг Малака талаблари ва Ўқув режаси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги 3-сонли қарори асосида Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сонли қарорига киритилган қўшимча ва ўзгаришларга асосан тайёрланган ҳамда тасдиқлашга тавсия этилади.

ТТЙМИ “Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги” кафедраси
профессори, т.ф.д.,

С.Сулаймонов

Малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқувчилар ва асосий кадрлар
истеъмолчилари ўртасида келишув
ДАЛОЛАТНОМАСИ

“ ” _____ 2019 й.

Тошкент ш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 27 апрелдаги “Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш тўғрисида”ги 360-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 майдаги “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4319-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2019 йил 17 майдаги 436-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида институтда тажрибали профессор-ўқитувчилардан иборат ишчи гуруҳ томонидан тайёрланган 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши ва 5А640103-Фавқулдда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура мутахассислиги учун ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режалари муҳокама қилинди.

Биз қуйида имзо чекувчилар - Саноат хавфсизлиги Давлат қўмитаси бошқарма бошлиғи ўринбосари О.А.Джураев, Фуқаро муҳофазаси институти бошлиғи биринчи ўринбосари З.Тураев ва Тошкент давлат техника университети ректори С.Турабджанов 5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши ва 5А640103-Фавқулдда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура мутахассислигининг Малака талаблари ва ўқув режалари мазмуни билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик:

5640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши ва 5А640103-Фавқулдда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура мутахассислиги бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида ривожланган хорижий давлатларнинг энг яхши таълим муассасаларини 300 талик рўйхатига кирувчи ОТМ нинг ўқув режалари таҳлил қилинди ва ўқув режаларини тузишда инobatга олинди. Бундан ташқари асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган ишлаб чиқариш корхоналарининг битирувчиларнинг малакаларига қўйиладиган талаблари инobatга олинган.

Малака талаблари ва ўқув режасининг ишлаб чиқилишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий, лаборатория машғулотларига ажратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари тўғри шакллантирилган.

Ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларини ўрнатилган тартибда тасдиқлашга тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

**Саноат хавфсизлиги Давлат қўмитаси
бошқарма бошлиғи ўринбосари**

**Фуқаро муҳофазаси институти
бошлиғи биринчи ўринбосари**

Тошкент давлат техника университети ректори

О.Джураев

З.Тураев

С.Турабджанов

**5640200 – Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши
ва 5А640103-Фавқулдда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура
мутахассислигининг малака талаби ишлаб чиқилишига**

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5640200 – Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши ва 5А640103-Фавқулдда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура мутахассислигига малака талабини ишлаб чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодий соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 27 апрелдаги “Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш тўғрисида”ги 360-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 майдаги “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4319-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июндаги “2019/2020 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари тўғрисида”ги ПҚ-4359-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2019 йил 17 майдаги 436-сонли буйруғи.

Малака талабини ишлаб чиқишда бакалаврият таълим йўналиши битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари ҳисобга олинган.

Олдинги бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда янги малака талаби бўйича бакалавриятда “Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар” ва “Математик ва табиий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилиб, номи “Гуманитар ва табиий-илмий фанлар”га ўзгартирилди ва умумий юклама ҳажми 15-20 %дан 20-30%гача оширилди. “Умумқасбий фанлар” блокнинг ҳажми 45-50 %дан 30-50 %гача, “Ихтисолик фанлари” блокнинг ҳажми 10-15%дан 20-35 %гача кўпайди. Шу

билан бирга бакалавриятда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 16 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди ва аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга қисқартирилди.

Ушбу малака талаблари “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг қарор-фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаби дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний қадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулайлиги - унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди.

55640200 – Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги таълим йўналиши ва 5А640103-Фавкулудда вазиятларда аҳоли хавфсизлиги магистратура мутахассислигига текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тарақиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Тошкент давлат техника университети
ўқув ишлари бўйича проректор

О.Зарипов